

SPADA DE BRONZ DE LA GRUI, JUDEȚUL GORJ

*Vasile Marinoiu,
dr. Gheorghe Calotoiu,
Olimpia Bratu*

În anul 1991, Marius și Ilie Ciocan din satul Grui, comuna Mușetești, județul Gorj au descoperit întâmplător o **spadă de bronz**. După spusele lor, **piesa a fost găsită în albia pârului Valea Gruului** în timp ce săpau în nisipul de pe fundul apei pentru a-și amenaja un loc de scăldat. Locul descoperirii se află la 1 km. de drumul județean ce leagă comuna Mușetești de Târgu Jiu. Localitatea Grui face parte din culoarul depresionar subcarpatic al Gorjului, străbătut de numeroase ape și cu altitudini cuprinse între 370 - 500 m., în descreștere de la est spre vest¹.

Spada de bronz (fig. 1), este aproape întregă, îi lipsește doar o parte din rama limbii mânerului, fiind ruptă din vechime. După cum se observă pe suprafața piesei, descoperitorul a intervenit asupra ei în încercarea de a o ascuți, ceea ce ne împiedică să observăm eventuale forme de folosire. În urma intervenției, a fost îndepărtată și patina, care avea culoarea verde, după cum spune și cel care a găsit-o și după cum dovedesc puținele pete de pe ramă și de pe limbă.

Spada are patru găuri de nit pe limbă și patru pe mâner. Limba prezintă o ușoară arcuire. Rama limbii mânerului păstrată nu se termină, ca la toate piesele de acest tip, în formă de coarne, deși această posibilitate nu este exclusă². Umerii mânerului sunt ușor înclinați, lama este dreaptă cu tăișurile paralele, pornind de sub mâner unde este mai lată și îngustându-se treptat spre vârful. Pe

mijloc, lama are o îngroșare mediană, ușor arcuită, de-a lungul căreia, de o parte și de alta, se poate observa o canelură puțin adâncită care pornește de la mâner și continuă îngustându-se spre vârf. Secțiunea lamei este lenticulară, iar a limbii mânerului în formă de “clepsidră”. Lungimea totală³ este de 45 cm, lama fiind lungă de 34 cm., limba mânerului de 7,5 cm., iar mânerul de 3,5 cm. Lățimea lamei este de 3 cm., iar a limbii de 2,5 cm. Greutatea spadei este de 0,520 kg. Piesa a fost achiziționată de Muzeul Județean Gorj în 1995 unde se păstrează sub numărul de inventar 18.153.

Spada de la Grui aparține categoriei de spade cu limbă la mâner. Conform celei mai noi *tipologii a spadelor din România*, ea se încadrează în **tipul Reutlingen**⁴, distins din spadele cu limbă la mâner de “tip obișnuit”, numite și *Sprockhoff II* a sau *Nenzingen*⁵

Pe de altă parte, după *tipologia elaborată de T. Kemenczei pentru spadele din Ungaria*, piesa prezentată se încadrează în **tipul C al spadelor cu limbă la mâner**⁶.

Cele mai apropiate analogii, după conformația lamei și a limbii mânerului, le are cu spadele de la Ilișeni, “România” Vadu Crișului (România)⁷, Bükkaranyos și Vișegrad (Ungaria)⁸. Piesele amintite au fost încadrate variantei Ighiu a spadelor de tip Reutlingen, respectiv variantei 1 a spadelor de tip C⁹.

În România spadele de tip Reutlingen provin în majoritate din depozite (unde cea mai mare parte sunt prezentate fragmentar) și din descoperiri izolate (care au dat majoritatea pieselor întregi).

Asemenea spade apar începând cu depozitele de tip Uriu - Domănești, datate în Bronz D și continuă în număr foarte mare în depozitele de tip Cincu - Suseni, datate în Hallstatt A. Ultimei perioade îi sunt atribuite de T. Bader și descoperirile izolate¹⁰.

Piese similare din Ungaria provin și ele în majoritate din depozite (10), unele din descoperiri izolate (4), o parte din depuneri în ape (6) și doar una dintr-un mormânt. Ca și cele din

România, încep să apară din perioada Br D în depozite de tip Uriu-Ópályi, cele mai multe aparțin însă perioadei următoare, Ha A, fiind prezente în *depozitele de tip Kisapáti*.¹¹

Așadar, spada de la Gruï aparține variantei Ighiu a spadelor de tip *Reutlingen*, respectiv spadelor de tip *CI* și poate fi datată în intervalul *Br D - Ha A*. Piesa se adaugă celor de acest tip din spațiul românesc, în special numărului mic din aria extracarpatică¹² și se încadrează în același timp în largă arie de răspândire a acestor spade care se întinde din sudul Skandinaviei până în Pelopones și de la Schelde până la Nistru¹³.

Conform informațiilor privind condițiile descoperirii, ar putea să fie o descoperire izolată, probabil depusă în apă în mod intenționat.

Note

¹ L. Badea, D. Bugă (coord.), *Geografia României*, vol. IV, Regiunile pericarpatice, București 1992, p. 241.

² Cel care a găsit-o spune că la partea păstrată a ramei mânerului nu a observat terminația în formă de coarne, ci că ar fi fost dreaptă.

³ Face parte din categoria spadelor scurte. În acest sens vezi P. Novak, *Die Schwerter in Slowakei* I, P B F IV, 4, 1975, p. 16; A. Vulpe, *Recenzie la T. Bader, Die Schwerter in Rumänien*, P B F IV, 8, 1991, în *Germania* 75, 1997, 1, p. 339.

⁴ T. Bader, *Die Schwerter in Rumänien*, P B F IV, 8, 1991, p. 86 - 100.

⁵ J. D. Cowen, *Eine Einführung in die Geschichte der bronzenen Griffzungenschwerter in Süddeutschland und die angrenzenden Gebieten*, Ber RGK 36, 1955, p 63 - 71, P. Schauer, *Die Schwerter in Süddeutschland, Österreich und der Schweiz* I, P B F IV, 2, 1971, p. 132 - 136.

⁶ T. Kemenczei, *Die Schwerter in Ungarn I*, P B F IV, 6, 1988, p. 53 - 65.

⁷ **T. Bader**, op. cit. (vezi nota 4), pl. 18/154, 155; 19/165.

⁸ **T. Kemenczei**, op. cit. (vezi nota 6), pl. 27/254; 29/271.

⁹ **T. Bader**, op. cit. (vezi nota 4), p. 88 - 90; **T. Kemenczei**, op. cit. (vezi nota 6), p. 53 - 58.

¹⁰ **T. Bader**, op. cit. (vezi nota 4) p. 99.

¹¹ **T. Kemenczei**, op. cit. (vezi nota 6), p. 55.

¹² Din afara arcului carpatic se cunosc *piesele de la Bălcești, Mateești (Vâlcea), Buciumi (Iași), Drajna de Jos (Prahova), Ilișeni (Botoșani), Valea Voievozilor (Dâmbovița)*.

¹³ **J. D. Cowen**, op. cit. (vezi nota 5), p. 68; **T. Bader**, op. cit. (vezi nota 4), p. 100.

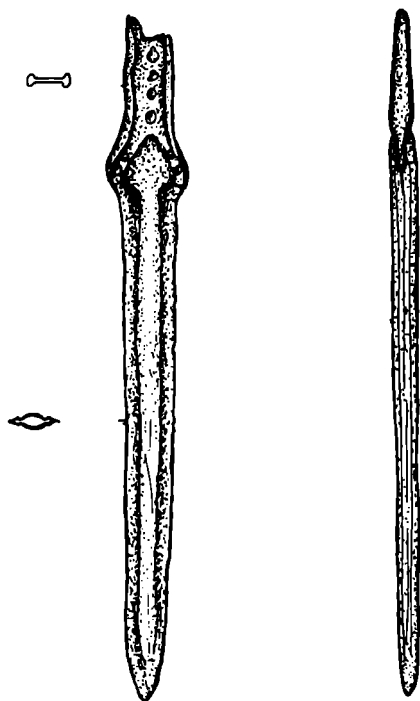

FIG.1 - SPADA DE BRONZ DE LA GRUI.
SCARA $\frac{1}{3}$